

1. Абрамов, А.В. и др. Порівняльна ефективність діагностики лейкозу великої рогатої худоби при використанні різних методів дослідження. // Ветеринарна медицина України, 2007, №2, – С. 33-34. 2. Бусол, В.А. и др. Порівняльна оцінка методів захистової діагностики лейкозу великої рогатої худоби. // Ветеринарна медицина, Міжвідом. тематичний науков. збірник, Харків, ІЕКВМ, 2008, вып.91, – С. 90-94. 3. Горбатенко, С.К. Постепізоотичний контроль благополуччя великої рогатої худоби щодо лейкозу. // Ветеринарна медицина, Міжвідом. тематичний науков. збірник, Харків, ІЕКВМ, 2009, вып.92, С. 138-142. 4. Гулюкин, М.И., Валихов, А.Ф. и др. Особенности инфекционного процесса индуцированного вирусом лейкоза крупного рогатого скота. // «Современное состояние и перспективы исслед. по инфекц. и протоз. инф. живот., рыб и пчел», М., 2008, – С. 106-114. 5. Двоеглазов и др. Сравнительный анализ разных коммерческих тест-систем и методов диагностики ВЛКРС. // Материалы Сибирской науч.-практич. конференции, Новосибирск: НГАУ, 2004, – С. 304-306. 6. Иванов, О.В., Иванова, О.Ю. и др. Эффективность серологических методов исследования при лейкозе крупного рогатого скота. // Ветеринария, 2008, №7, – С. 6-8. 7. Епанчинцева, О.В., Петров, А.А. Лейкоз крупного рогатого скота в Челябинской области. // «Соврем. сост. и персп. исслед. по инф. и протоз. патол. жив-х., рыб и пчел», М., 2008, – С. 114-119. 8. Licursi, M. et al. Provirus variants of bovine leukemia virus in naturally infected cattle from Argentina and Japan. // Veter. Microbiol., 2003, vol.96, nr.1, P. 17-23. 9. Москалик, Р.С. Антиэпизоотическая цепь мероприятий, гарантирующих искоренение и надежную профилактику лейкоза крупного рогатого скота. // Ветеринарна медицина, Міжвідом. тематичний науков. збірник, Харків, ІЕКВМ, 2009, вып.92, – С. 138-142. 10. Москалик, Р.С., Азоп, Г.К., Николаева, А.В. Опыт борьбы с лейкозом в условиях интенсивного ведения молочного скотоводства. // Ветеринария, 1989, № 8, – С. 39-43. 11. Москалик, Р.С. Эпизоотология и меры борьбы с лейкозом крупного рогатого скота. // Кишинев, 1992, – С. 1-61. 12. Москалик, Р.С. Принципиальные аспекты современной тактики борьбы с лейкозом крупного рогатого скота. // Simpozionul Științific Internațional „Realizări și perspective în creșterea animalelor”, Chișinău, 2006, – P. 435-439. 13. Москалик, Р.С., Балов, С.В., Тылту, Св. Эффективность использования РИД и ELISA для серомониторинга лейкоза крупного рогатого скота. // Simpozionul Științific Internațional „Realizări și perspective în creșterea animalelor”. Chișinău, 2006, – P. 438-442. 14. Москалик, Р.С., Балов, Св.3. Профессиональная этика и оптимизация тактики серомониторинга при оздоровлении от лейкоза КРС. // «Современное состояние и перспективы исследований по инфекционной и протозойной патологии животных, рыб и пчел», М., 2008, – С. 167-172. 15. Naif H.M., Brandon R.B. et. al. Bovine leukemia proviral DNA detection in cattle using the polymerase chain reaction. // Veter. Microbiol., 1990, vol.25, nr. 2-3, P. 117-129. 16. Спирidonov, В. и др. Применение метода ПЦР в реальном времени для диагностики лейкоза крупного рогатого скота. // Сб. тр. VI Всероссийский конф «Генодиагностика инфекционных болезней», 2007, т.2, – С. 60-62. 17. Свиначенко, О. І. Проблема ліквідації лейкозу. // Здоров'я тварин і ліки, 2003, №8, с.22.

DIAGNOSTIC AND ECONOMIC EFFICIENCY OF GROUP INVESTIGATION OF BLOOD SERUM (MILK) IN ELISA-TEST FOR MONITORING OF THE SITUATION CONCERNING CATTLE LEUCOSIS

Moskalik R.S.

Scientific Practical Institute for Biotechnologies and Zootechny and Veterinary Medicine, Chisinau, Moldova,

Balova S.Z.

Republican Center for Veterinary Diagnostic, Chisinau, Moldova

Use of high sensitive ELISA-test has allowed to fulfill the optimal variant of group (per 10 probes) investigation of the blood serum (milk) which efficiency is high in those farms and settlements where level of contamination by BLV of cattle was below 5 %.

At application of such tactics of testing remains high sensitivity and specificity of ELISA and reduces in 3-10 times (depending on level of cattle contamination) economic expenses and time for carrying out of seromonitoring.

УДК 619:616.98:619.5

**АНАЛІЗ ЕТІОЛОГІЧНОГО ЗНАЧЕННЯ САЛЬМОНЕЛ СЕРЕД ІНШИХ ЗБУДНИКІВ
ХАРЧОВИХ ТОКСИКОІНФЕКЦІЙ В УКРАЇНІ**

Неверковець Н.Ю.

*Дніпропетровська дослідна станція Національного наукового центру
«Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини»*

Охорона населення від захворювань, спільних для тварин та людини, у тому числі, від токсикоінфекцій різної етіології – одна з основних задач ветеринарної і гуманної медицини. До спалахів захворювань людей призводить споживання в їжу продуктів харчування, контамінованих збудниками – сальмонелами, ешеріхіями. За останнє десятиріччя багатьма дослідниками відмічено, що в епідеміології харчових токсикоінфекцій відбулись деякі зміни, зокрема, в етіологічній структурі відмічається наростання значення інших збудників – *Campilobacter jejuni*, *Listeria monocytogenes*, *Proteus spp.* та ін. [2].

Незважаючи на те, що боротьба з сальмонельозом триває вже понад півстоліття, це захворювання залишається одним із найбільш розповсюджених в світі. Першочергова роль в розповсюдженні харчових токсикоінфекцій, обумовлених бактеріями роду *Salmonella*, належить продуктам птахівництва [1]. Проблема залишається актуальною у зв'язку з поширенням збудників зі зміненими біологічними властивостями, а також зі змінами в етіологічній структурі сальмонельозу: знизилась циркуляція хазяїн-адаптованих сальмонел *Salmonella gallinarum pullorum*, збільшується відсоток виділення *S. enteritidis* та *S. typhimurium* [3, 4].

Проведені дослідження були спрямовані на визначення розповсюдженості збудників сальмонельозу, вивчення його етіологічної структури та встановлення основних джерел захворюваності людей на токсикоінфекцію в Україні.

Матеріали і методи. Аналіз та узагальнення епізоотологічних даних щодо сальмонельозу тварин проводили на підставі вивчення матеріалів офіційної звітності, які одержані в архівах Державного Комітету ветеринарної медицини та Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи.

Результати досліджень. Як вже було зазначено, токсикоінфекції у людей викликають не тільки представники з роду *Salmonella*. На підставі ствердження багатьох вітчизняних та іноземних дослідників, що за останнє десятиріччя набувають вагомого значення інші збудники, нами було проаналізовано дані офіційної звітності. Метою проведеної роботи було встановлення відсоткового складу патогенів, які можуть викликати токсикоінфекції. Серед збудників були порівняні наступні: сальмонели, ешеріхії, стафілококи, стрептококи, протей та інші (лістерія, клебсієлла, цитробактер, кампілобактер, бацилюс, клостридії, ієрсинії). Динаміка виділення патогенів зображена на рис. 1.

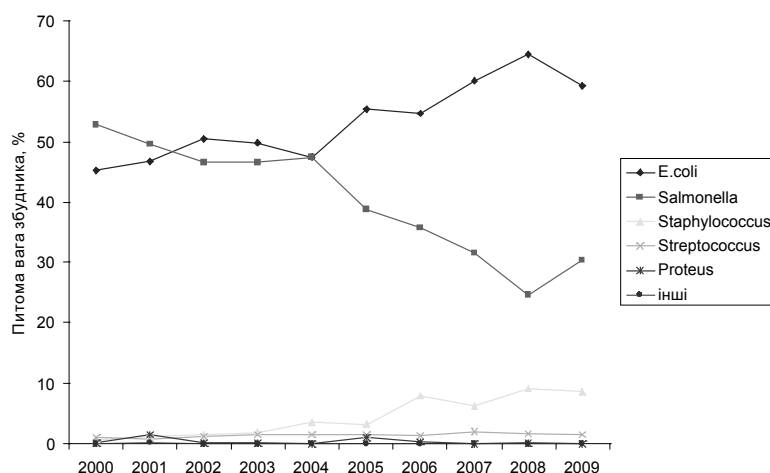

Рис. 1 Динаміка виділення потенційних збудників токсикоінфекцій з представників тваринного світу впродовж 2000-2009 рр

Отримані дані свідчать про те, що кількість виділення сальмонел з представників тваринного світу має тенденцію до зниження. Але, незважаючи на це, рівень позитивних знахідок цих патогенів залишається доволі високим, що, з одного боку, становить потенційну небезпеку для здоров'я людей, а з іншого, вказує про недостатню ефективність комплексних заходів щодо зниження рівня захворювання сальмонельозом. Аналіз даних офіційної звітності стосовно динаміки виділення сальмонел з представників тваринного світу в період 2000-2009 рр., відображено на рис.2.

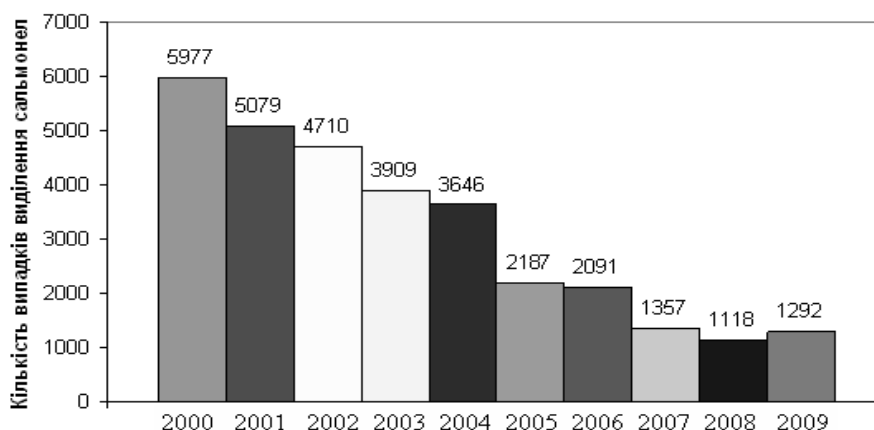

Рис. 2 Динаміка виділення сальмонел з представників тваринного світу по Україні впродовж 2000-2009 років

Було проведено аналіз етіологічної структури сальмонельозу в Україні, результати якого дозволяють стверджувати, що домінуючу вагу серед інших представників роду *Salmonella* мають *S. enteritidis* та *S. typhimurium*. Слід зазначити, динаміка виділення цих сероварів характеризується збільшенням або зменшенням показника кожного року, але не має тенденції до зниження і залишається в межах 19-31 % впродовж останніх десяти років. На рис. 3 зображено питому вагу *S. enteritidis* та *S. typhimurium* серед інших серологічних варіантів сальмонел.

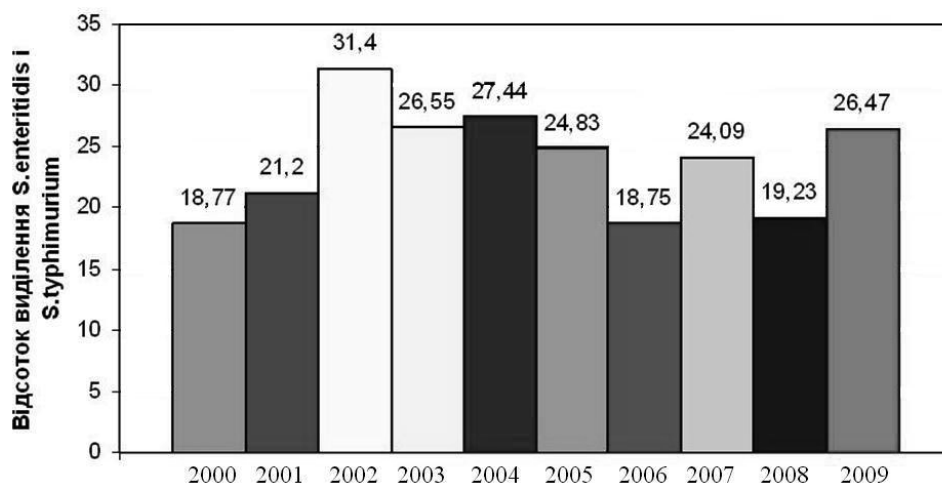

Рис. 3 Питому вагу *S. enteritidis* та *S. typhimurium* серед інших серологічних варіантів сальмонел, які виділялись за 2000-2009 роки в Україні

За даними багатьох дослідників, сучасною епідеміологічною особливістю сальмонельозу, яка спостерігається останні роки, є збільшення кількості спалахів харчових токсикоінфекцій, пов'язаних, насамперед з вживанням м'яса птиці та продуктів птахівництва. Згідно з результатами досліджень офіційної звітності, які викладені на рис. 4, встановлено, що різке збільшення виділення сальмонел з продукції птахівництва спостерігається із 2005 р.

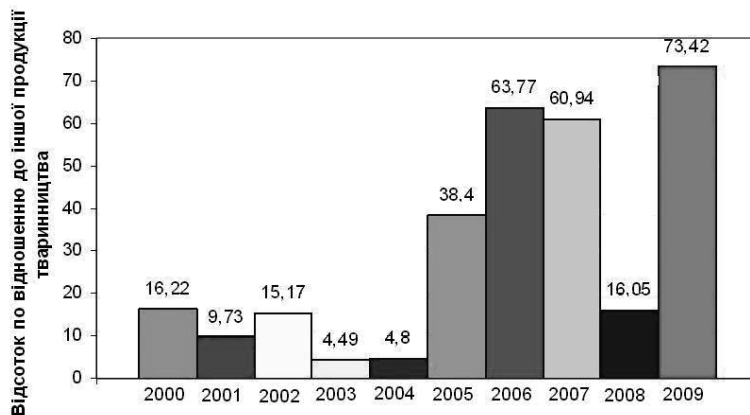

Рис. 4 Відсоток, що перепадає на виділення сальмонел з продукції птахівництва серед інших продуктів тваринництва

Значне зменшення відсотку виділення збудників у 2008 р. (на 45 % і 57 % у порівнянні з 2007 та 2009 роками відповідно), більш за все, це можна обґрунтувати втратами деяких даних в офіційній звітності.

Дані про дослідження товарного яйця, на жаль, наявні в документації тільки з 2007 р., таким чином, уявити повну ситуацію про контамінацію зазначеної продукції сальмонелами неможливо (рис. 5).

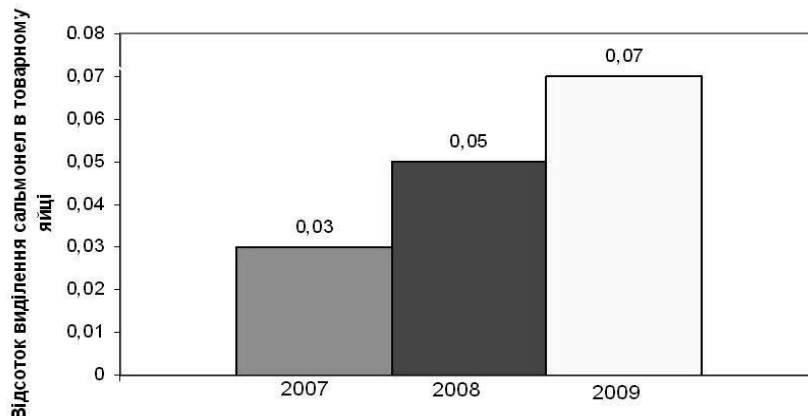

Рис. 5 Відсоток виділення сальмонел при бактеріологічному дослідженні товарного яйця в період з 2007 по 2009 рік

Тим не менше, можна сказати, що показник є доволі низьким, але зростає щорічно на 0,02 %.

Висновки.

1. За період 2000-2009 рр. зафіксовано 31366 випадків виявлення збудників сальмонельозу від тварин та птиці, що підтверджує актуальність проблеми захворювання для населення України.

Сальмонели залишається одним з найбільш розповсюджених збудників токсикоінфекцій у людей. За останні десять років частота їх виділення знаходиться у межах 25-53 % від загальної кількості патогенів.

2. Частка найбільш епідемічно небезпечних представників роду, а саме, *S. enteritidis* та *S. typhimurium* складає 19-31 %, що обумовлює доволі складну ситуацію стосовно захворюваності людей в країні.

3. У 2009 р. показник виділення сальмонел з продукції птахівництва по відношенню до іншої тваринницької продукції сягнув свого найбільшого значення впродовж десятиріччя і склав біля 73 %. Це свідчить про те, що птиця є основним резервуаром сальмонел.

Список літератури

1. Борьба с сальмонеллой в источнике / Информационная записка ИНФОСАН. – 2007. – № 3. – 4 с.
2. Олійник, Л.В. Система моніторингу, контролю і профілактики токсикоінфекцій сальмонельозної та ешерихіозної етіології: автореф. дис. д-ра вет. наук: спец. 16.00.09 «Ветеринарно-санітарна експертиза» / Л.В. Олійник – Л., 2004. – 33 с.
3. Практикум по болезням птиц / Бессарабов Б.Ф., Василевич Ф.И., Мельникова И.И. [и др.] – М.: КолосС, 2005. – С. 23-25.
4. Предотвращение контаминации сальмонеллами продукции птицеводства / [А.Н. Панин, А.В. Куликовский, А.Д. Давлеев, П.П. Сорокин] // Птица и птицепродукты. – 2010. – № 5. – С. 62-66.

THE ANALYSIS OF SALMONELLA'S ETIOLOGICAL SIGNIFICANCE AMONG OTHER AGENTS OF FOODBORNE INFECTIONS IN UKRAINE

Neverkovets N. Yu.

Dnipropetrovs'k Experimental Station of National Scientific Center "Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine,"

The official data for 2000-2009 years on the allocation of potential toxic agents in Ukraine are presented in the article. Data analysis confirmed the relevance of salmonellosis in general and poultry as the main source of salmonella.